

PISMO JANKU JEZOVŠKU 14.8.2003

Vladimir Gajšek

V Ljubljani, dne 14. avgusta 2003,
Četrtek, ob 08:24:41^h –

Dragi Janko,

ob sporočilu, da na dejstvenem sodelovanju kot spoštovanju osebnosti temelji odnosnost, sem Ti že tudi sporočil, da je profesionalna etika v psihologiji in psihiatriji človeško zavezujoča, da so odnosi nujno med samimi [psihoterapevti](#), psihoterapevtskimi šolami in doktrinami (teh je vsaj 600!, vsaka z ustrezno strokovno publicistiko) količkaj usklajeni ter spoštljivi, četudi ne vedno in povsod kolegijalni, pač zaradi profesionalne "lojalne" konkurence. V razmerah politične psihiatrije, kot sem Ti pisal, je bilo tako, da si je drznil prvi dr. J. Rugelj s knjigo Dramatična pot resnično odkriti nekatera ozadja, ko je primeroma bil vodja slovenske psihiatrije dr. Miloš Kobal že v 2. svetovni vojni dvojni agent: partizanski in belogardistični agent izvršljivih oblasti, po vojni pa dosledni komunistično psihiatrični ideolog, četudi kdaj na področjih klinično-psiholoških obravnav tradicionalist in strokovno vodilni možak s svojimi kompanijami, povezanimi s [forenzično psihologijo](#) ali z obravnavo policijsko-psihiatričnega obravnavanja "političnih primerov", podobno se je dogajalo seveda še v [Sovjetiji](#) in vsem vzhodnem bloku ali za železno zaveso. Bolnišnice in zdravstvo so vodili v Jugoslaviji, kot veš, samo in zgolj zvesti ter preverjeni komunistični sodelavci politično-izvršne oblasti, s katero so bili tudi najtesneje zvezani; če se je oblast koga hotela znebiti, je to storila na način Leta nad kukavičjim gnezdom..., vendar dosledno politično enoumno.

Poklicna tajnost psihiatrov in psihologov je bila prihranjena za javne tožilce: ko sem mladostnik in študent, stal sam kot obtoženec po znamenitem členu socialistično kazenskega zakonika "verbalnega delikta" oziroma "spodbujanja nacionalne, verske, rasne" itd. "nestrpnosti", moj profesor [dr. Dušan Pirjevec](#) pa je imel prepovedano podati strokovno literarnoteoretsko in literarnozgodovinsko, slogovno in umetnostno ekspertizo, je neki, meni sicer povsem neznani mariborski psiholog posredoval tedanjemu razrepenčeno jezavemu, shisterizirano kričaškemu javnemu tožilstvu o meni kot štirinajstletniku nekakšne "podatke" oziroma izmišljije, češ kako da sem bil že petnajstleten "nemoralen", ker da sem imel neki že petnajstleten "spolne odnose" z neko meni neznanu žensko... - te "podatke" tovariša socialističnega psihologa, ki je bil seveda kvečjemu navadni udbovec, se je drl name javni tožilec v prepolni glavni sodni dvorani ljubljanskega sodišča, da je kakšnih tristo in več študentov in drugih na koncu žvižgalo, ob stranskih vratih v dvorano, koder pride sodni senat, je stal tovariš miličnik s šmajserjem (!), kar je bilo dokaj grozljivo preteče... Jaz pa, osemnajstletnik, pesniška duša, sem moral poslušati o sebi svinjarije, ki si jih je izmislil podli razumarski privesek politično-policijskega in režimskega vdinjanja, kričaško do zariplosti pa se je drl tiste izmišljije name javni tožilec. Oblikovno in vsebinsko je tiste izmišljije tisti "psiholog" preoblikoval tako, da so bile nelogične, kolikor tudi prozorne - služile pa bi naj kot "dokazilo" strokovnega mnjenja o moji osebni "pokvarjenosti", češ da sem imel spolni odnos z žensko že petnajstleten... Res je sicer, da sem petnajstletnik pisal mnogim "zaročencem" njihovim "izvoljenkam" ljubavna pisemca, tudi pesmi z akrostihi imen "zaročenk" in podobno, saj so bili fantje štorasti in ljubezensko udvorljivo tako rekoč nekorektni in neuki, oglati in skrajno nerodni, zato so mi plačevali za tista pisemca tudi mastne honorarje sami od sebe ter so čustveno celo sami padli pod vpliv - a tega seveda javni tožilec ni omenjal, ker ni vedel. Dogovorjeno je bilo verjetno, da se me umaže kot obtoženca vsaj moralno, češ, glejte ga, že petnajstleten je občeval z žensko, kakšen pokvarjenec... - in v sodni dvorani je sedel tudi moj očka, ki je sprva samo preplašen zmajeval z

glavo, kakšne svinjarije je bilo sposobno sodišče z montažami "psiholoških" oznak, pa tudi moje dekle je sedelo v dvorani, [Nena](#), ki me je spoštovala in srčno ljubila ter me niso mogli uradno ali sodno-procesno umazati pri nji, narobe, še bolj je verjela vame. Ko je tisti psiholog podal svoje mnenje o moji osebi tako, da me je lahko javni tožilec žalil, se drl name in me polival z gnojnci zmontiranih lažnih obdolžitev ter krivosumnih podtikanj, seveda ni deloval kot psiholog, ampak je tako storil kvečjemu neki zakotni udbovec kot mariborski kanclijski funkcionarček, Bog mu odpusti, jaz mu ne morem! Pod pretvezo "poslovne tajnosti" so lahko namreč udbaši naklepali karkoli za kogarkoli, za katerega je javni tožilec že vnaprej odprl zaporni list, preiskovalni sodnik pa uredil tako, da so bile izjave osumljenega tudi dovolj prirejene - in tako je bilo jagnje obdolženo ezopovsko vnaprej, da je kalilo vodo volku, ki je sicer stal tam gori, če pa ga ni kalilo samo jagnje, ker je stalo doli in teče voda nizdol, pa je kalil vodo oven oče... ali kdo med ovčjimi sorodniki, torej je bilo jagnje obsojeno vnaprej, četudi nedolžno..., vendar v socializmu tudi po "poklicni tajnosti", ki je bila na sodišču izkričana javno in prevpita, kakor da je mogoče resnico [prevpiti z lažmi](#). Psihologija in psihiatrija sta bili skratka v socializmu - z redkimi izjemami, celo v vojski! - odvisni politično, kakor je bilo [kompartijsko odvisno tudi sodstvo](#).

V svojem pismu sem Ti pisal povsem neodvisno, nisem se namreč posvetoval s psihiatri ali s psihologi, koga Ti naj morebiti priporočim za pogovor in medsebojnost. Potrebno pa je ravnati ravno narobe, kakor mnogi pričakujejo: tudi psihologijo, ki se ni otesla socialističnih manir, je potrebno obravnavati javno senzacionalno in škandalozno, sicer pa iz afere v afero. Psihološke teme so namreč dovolj javno pritegljive, da bi ostale samo in samo v domeni stroke, beri: samovolje obravnavajočih mogočih fevdov, kot se dogaja v postkomunizmu. Tako sem lahko računal samo in samo na Tvojo prostovoljno odzivnost, ki je prijateljska, tudi si bil pravilno obveščen z moje strani, kako je s položajem profesionalne psihološke in psihiatrične etike na Slovenskem. Tokrat torej nisem uporabil pisemsko [psihodiagnostičnih](#) ali psihološko prognozočnih sredstev, da bi te populariziral - populariziram pa Te po Tvoji glasbeni nadarjenosti in po glasbeni ter glasbeno-vzgojni ustvarjalnosti, menim namreč, da so kodificirani psihološki podatki - npr. Tvoje družinske in osebne anamneze, primarnodružinske in socialne anamneze - dostopni le meni in jih zato ne dam iz rok. Tako sem Te zavaroval tudi pred vsako mogočo vnaprejšnjo zlorabo v psihološkem smislu ali pred določnimi negativizmi - šele iz psihologije ustvarjalnosti, kakor jo je začrtal primeroma [dr. Anton Trstenjak](#), pa so podatki o ustvarjalnih osebah vendarle javni, podprti so z navedki iz samih umetniških ali filozofskih in znanstvenih del... ter iz izjav samih - intervjuvanih - ustvarjalcev.

Zaenkrat ne utegnem odpreti psihološkega raziskovanja v smislu Tvojega osebne delovanja, kvečjemu bi lahko napravil "case study" primerjalno med glasbenimi ali umetniškimi osebnostmi, podobno kot je takole storil [Emil Ludwig](#) (ki je intervjuval celo [Stalina](#), izrekel pa, citiram ang.: "Many a person has held close, throughout their entire lives, two friends that always remained strange to one another, because one of them attracted by virtue of similarity, the other by difference") in drugi... ali kot piše v pozitivnih biografijah slavnih oseb... Osnovno etično načelo dela z ljudmi velja zame samo v prostovoljni privolitvi osebe, da je tudi o raziskavi/preiskavi tudi primerno obveščena. Ne gre za stanje, ko bi mi dokazoval, da si "normalen", tudi če se zanimaš za društvo Paradoks, ampak za kodificiranje uporabne psihološke in psihiatrične etike, ko veš, da delujem le v korist Tvoje osebe in Te prijateljsko spoštujem - takšnega, kakršen si in takšnega, kakršen morda celo nisi v svojih zmožnostih in možnostih. Verjemi, da bom Tvoje koristi še naprej varoval, se zavzemal tudi za Lutkovni muzej Toneta Jezovška ipd., k čemur me zavezuje tudi poklicno osebna etika, ne pa zgolj javna morala.

Zdaj sem sicer že prehodno na drugem področju, na tako imenovanem polju psihologije morale, saj je uporabnost psihologije v njenem poznavanju in izvajanju ma,emkena raziskovanju raznovrstnih osebne ali družbenih psihičnih procesov, pojavov, sorazmerij in odnosov, v katerih se izražajo ne le osebna, ampak tudi javna, npr. politična čustva. Psihološko moralno je, da kot javna oseba tudi ravnam po Kantovem kategoričnem imperativu, sicer pa še v skladu s [Schelerjevo](#) etiko ali celo z [Jaspersovimi](#) in

[Levinasovimi](#) zavzetji za etiko osebe in družbenosti, torej tudi na fenomenološki in ontološki ravni. Moralnofilozofsko obravnavanje primeroma psihoterapevtskih metod pomeni, da se sprožajo zdaj in tukaj spričo dogajanj doma in v svetu, v osebi in družini, v šoli in na delovnem mestu, na športnem igrišču ali na likovni razstavi ter koncertu... dovolj kritično opazna preverjanja, s katerimi je mogoče evidentirati preglednost tudi globinskopsiholoških momentov (poglej si primeroma s tem v zvezi [Binswangerja](#), o čemer glej:

<http://www.geocities.com/Athens/Forum/7501/su/surlej.html>; etično psihoanalitskega [Thomasasa Szasza](#) – gl. tudi <http://www.szasz.com/>, [Jacquesa Lacana](#) – gl. tudi <http://psiconet.org/lacan/>,

Jacquesa Millerja v pogovoru - <http://www.science.org.au/scientists/jm.htm>,

Igorja Carusa - <http://www.txt.de/turia.kant/titel/caruso.html>, naših [Antona Trstenjaka](#), [Vida Pečjaka](#), [Janka Bohaka](#), [Marije Švajncer](#) ali knjig, ki sem Ti jih omenjal že v enem izmed prejšnjih pisem). Ker ne gre samo za moralno vprašanje, ki se postavlja ob dinamičnih psihičnih pojavih, marveč za zasnovano etično držo, se v aplikacijski psihologiji lahko navežem na [dokso](#) prej kot le na [paradokse](#). Kulturno prijateljstvo, udobje in iskateljstvo so sporočilnost, ki velja psihološko tudi v tem času 3. tisočletja..., a z dolgo zgodovino v srcu in s kratko zgodovinsko opredelitvijo psiholoških raziskav.

Lepo pozdravljam Tebe in Tvoje ter želim zdravja in ustvarjalnost

Vladimir